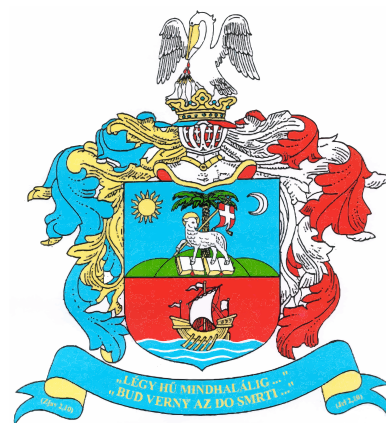

KÁLVINISTA SZEMLE

A SZLOVÁKIAI REFORMÁTUS KERESZTYÉN EGYHÁZ
HIVATALOS LAPJA

XCI. évfolyam

5. szám

2020. május

Ára 0,50 €

A LÉLEK ÁTFORMÁL

A Gecsemáné-kertből elhurcolt Úr Jézust egy rémült alak követi a főpap udvarába. Nagyon fél, de kíváncsisága eltompítja az aggodalmakat, s a lába viszi egyre csak előre, el, egészen a díszes ház kapujáig. Az udvaron tűz lobog, a körülötte melegedők árnyéka pedig ártatlan táncot lejt a rémült férfi arcán. Helyet keres a tűz mellett, letelepszik, zavartan bámul a lángokba és figyel. Figyel, hátha történik valami fontos. Talán még láthatom a Mestert. Talán ő is megpillant majd engem, s ha meglát, emlékezni fog arra, amit ígértem neki: „Uram, kész vagyok veled menni akár börtönbe, akár a halálba is!” (Lk 22,33).

– Te is a galileai Jézussal voltál! – szakítja félbe a merengést egy női hang.

– Nem tudom, mit beszélsz!
– csattan fel a meggondolatlan válasz.

– Ez is a názáreti Jézussal volt! – veti oda egy másik.

– Nem is ismerem ezt az embert – tör elő a tanítványból egy újabb kétségbeesett mentegetőzés.

– Bizony te is közülük való vagy, hiszen a beszéded is elárul téged.

Ekkor átkozódni és esküdni kezdett.

– Nem ismerem ezt az embert!

És a kakas azonnal megszólalt (Mt 26,69–75).

A történet mindenki számára jól ismert. Semmi szükség kihangsúlyozni, hogy Péterről van szó. Péter az, aki fogadkozása ellenére háromszor tagadja meg Mesterét. Péter az, aki bizonygatja, hogy semmi köze Jézushoz. De ugyanez az átkozódó, kétségbeesett, rettegő Péter az, aki nem sokkal később, pünkösdkor kiáll a jeruzsálemi tömeg elé, és bátran azt mondja: „Tudja meg tehát Izráel egész háza teljes bizonyossággal, hogy Isten Úrrá és Krisztussá tette őt: azt a Jézust, akit ti keresztre feszítettetek” (ApCsel 2,36).

Péter apostol két arcát, két jellemrajzát egymás mellé állítva joggal kérdezzük magunktól, hogy mi változott? Hogyan lett átkozódó, gyáva hazudozóból olyan prédikátor, akinek határozott

fellépése nyomán azonnal megtér háromezer lélek, és megalakul az újszövetségi egyház. Mi történt? Mi változott? A legtömörebb válasz talán ez lehetne: erőt kapott. Jézus ígérete nyomán erőt kapott a Lélek által (ApCsel 1,8). Így lett gyáva tagadóból bátor bizonygáttevő. A Lélek teljesen új emberré formálta. Jó ezt látni. És jó ezt végiggondolni, mert Péter tagadásának története talán

azért is áll hozzánk annyira közel, hogy már a részletekből is képesek vagyunk felismerni, mert nemcsak Péter hibáit látjuk meg benne, hanem a saját magunkét is. Péter tagadása, gyávasága a saját erőtlenségünket juttatja eszünkbe. Azt, hogy milyen sokszor elbukunk, amikor fel kellene vállalnunk a hitünket. Megtagadjuk Jézust azzal, hogy zavartan félrenézünk, amikor a jelenlétünkben nem úgy emlegetik az Úr nevét, ahogy azt a tízparancsolat előírja. Megtagadjuk, amikor akarattal esünk vissza ugyan-

azokba a régi bűnökbe, amikről tudjuk, hogy már rég le kellett volna vetkezni. Eláruljuk Jézust akkor, amikor nem jóindulattal, nem szeretettel adunk hangot a véleményünknek, hanem azért, hogy a másik ember hibáját felhasználva a tökéletesség délibábja mögé rejtjük a saját gyarlóságainkat. Péterek vagyunk a tagadásban, a mi Urunk elárulásában. De a pünködsdi történet azt juttatja eszünkbe, hogy Isten kegyelméből Péterek lehetünk Krisztus követésében is. Bátran felvállalva azt, akit minden körülmények között szolgálunk. A Lélek ajándéka és az abból táplálkozó erő, ami átlendít tagadásokon és bűnökön, ami képessé tesz Krisztus hiteles követésére, nemcsak a tanítványoknak adatott, hanem minden keresztyénnek. Isten nem szeretne volna, ha Péter megreked a tagadás szintjén, ezért továbbformálta. Erőt kapott és kegyelmet. Ezt kínálja nekünk is. Merjük elfogadni! „... meg vagyok győződve arról, hogy aki elkezdte bennetek a jó munkát, elvégezi Krisztus Jézus napjára” (Fil 1,6).

Abaházi Zsolt

Ratkó József: Zsoltár

Az anyák halhatatlanok.
Csak testet, arcot, alakot
váltak; egyetlen halott
sincs közülük; fiatalok,
mint az idő.

Újra születnek
minden gyerekkel; megöletnek
minden halottal - harmadnapra
föltámadnak, mire virradna.

Adassék nekik gyönyörűség,
szerelmükért örökös hűség,
s adassék könny is, hogy kibírják
a világ összegyűjtött kínját.

Meg tudunk változni?

Előfordul velünk, hogy ha valakivel sokáig nem találkozunk, azt ismerjük fel, hogy megváltozott az illető. Könnyen meg tudjuk állapítani róla, hiszen van egy kialakított képünk az illetőről, ami emlékeinkből élénk jön, és ezzel a képpel hasonlítjuk össze. Nem biztos, hogy pozitív dolog valakit a kevésbé előnyös oldalára figyelmeztetni, így gondoljuk meg, hogy hangsúlyozzuk-e a változást! Valószínűleg nem fog neki jól esni, ha azt hallja tőlünk, hogy meghízott vagy megöregedett. Vannak azonban olyan emberek is, akiknek őszintén megmondhatjuk, hogy nem változott semmit, ugyanolyan jól néz ki, mint korábban. Mindenesetre érzékeljük, hogy a külső változásunk rajtunk kívül történik, nem mindig tudjuk befolyásolni, hiszen gyakran közrejátszik a környezetünk, a hatások, az egészségügyi állapot, a genetika – mindezt egyben nem könnyű befolyásolni.

De mi a helyzet a belső változásunkkal, a formálódásunkkal? Ezt tudjuk-e, akarjuk-e befolyásolni, akarunk-e változtatni magunkon? Rossz szokásainkon, gondolkodásmódunkon, értékrendünkön? Mennyire vesszük észre, hogy vannak olyan tulajdonságaink, amiken

jó lenne alakítani, még ha olyan dolog is, amit talán megörököltünk, amiről nem is tehetünk – mennyire van bennünk hajlandóság felvenni a harcot?

Jó, ha már felismertünk olyasmit magunkban, amin módosítani szeretnénk. Vannak ugyanis rossz lépéseink, húzásaink, amelyek gondolkodásunk következményei. Szeretnénk is talán változtatni ezen. Talán épp a hibák, a kudarcok keltenek ahhoz, hogy ezt felismerjük: tenni kell valamit! De mit és hogyan?

Péter jut eszembe, hogy milyen változás ment végbe rajta, miután kiáradt rá a Szentlélek az első pünkösd alkalmával. Csak Isten tud bennünket átformálni, megváltoztatni a Lelke által. Lehet, hogy nem egyből, egyszerre, sőt, biztos hogy nem egy karikacsapással. Hanem úgy, hogy ha hagyjuk magunkat a Mester által formáltatni, csiszolgatni. Legyen ilyen a mi pünkösdünk is! Hagyjuk, hogy a Szentlélek úgy munkálkodjon életünkben, hogy a változás feltűnő és látható legyen! Élhessünk az ő dicsőségére!

„Olyan jó élni Isten műhelyében, / ott formáltatni hűséges kezében. / Kemény vésővel, döngő kalapáccsal, / szerető, szelíd, szent simogatással” (ifj. ének).

Csonthó Aranka

EGÉSZBEN

„Az Úr megöl és megelevenít, letaszít a sírba, és újra felhoz onnét” (1Sám 2,6).

Anna hálaénekéből való a fenti idézet, aki még gyermektelen asszonyként valóban úgy érezhette, mintha halott vagy élőholt lenne. Bár a férje szerette őt, ő mégsem tudott neki gyermeket szülni. Szomorúsága azonban örömmre változik, amikor Isten meghallgatja őt, és megszületik fia, Sámuel, aki az Úr prófétája lesz.

A fenti mondat két-két teljesen ellentétes kijelentést tartalmaz. Szélsőséges helyzetekről, életről és halálról beszél. Amikor ezt az igét olvassuk, hitünkön és élethelyzetünkön múlik, hogy számunkra melyik a legnagyobb hangsúllyal rendelkező tagmondat. Ugyanez igaz a Jób könyvében található jól ismert ígére is: „Mert ő megsebez, de be is kötöz, összezúz, de keze meg is gyógyít” (Jób 5,18). A bántást érző és keserűséget elszenvedő ember csak azt látja, hogy az Úr megsebezi, szinte az életére akar törni. Nem bánik

vele igazságosan az Isten. Így panaszkodhatott magában Anna is.

Az Isten iránt rajongó lelkű ember azt látja, hogy az Úr bekötöz és megelevenít. Ezt felette nagy örömmel hangoztatja, néha talán csak kifelé mutatja, legbelül pedig őrlődik és aggódik.

Akkor tesszük helyesen, ha az ilyen ellentétpárokat felvonultató igéknek a részeit nem választjuk el egymástól, hanem mindig együtt és egyformán élesen látjuk. Az Úr megöl és meg is eleveníthet, sírba vihet, és fel is hozhat onnét, megsebezhet, de ugyanakkor bármilyen sebet képes bekötözni. Így, együtt ebben a mondatban válik nyilvánvalóvá az Úristen nagysága és hatalma. Ugyanakkor el van rejtve benne az egész élet a maga mélységeivel és magasságával, így tesz arról bizonyosságot, hogy az egész életünk Isten kezében van. Ezt Annának és Jóbnek is meg kellett tanulnia: éppen a bekötözés felől lehet megérteni a megsebzést.

A megbántott vagy próba alatt lévő ember gyakran keresi a szenvedés célját és értelmét, de éppen a fájdalom veszi el a bölcsességét, és nem tudja megérteni az isteni szándékot. Az Úr nem is mindig adja meg a választ erre a miért kérdésre. De azt világosan kijelenti az egész Szentírásban – legteljesebben pedig Jézus Krisztus feltámadásában –, hogy ő be akar kötözni és meg akar eleveníteni. Sokszor nem marad más, mint az ígélet, hogy az Úr cselekszik értünk. Ilyenkor „jó csendben várni az Úr szabadítására” (JerSir 3,26). Ebben a mostani, „megkötözött” helyzetünkben is akkor cselekszünk helyesen, ha nyugton maradunk, mind fizikai, mind lelki értelemben, és várunk türelemmel, hosszútűréssel, amíg az Úr megszabadít. Csak akkor fogjuk igazán megérteni, hogy ennek az egésznek mi volt az értelme.

Haris Szilárd

AKIKET MINDEZIDÁIG MEGSEGÍTETT AZ ÚR

„Az élet viharában megfogyatkozva, ám napjainkig megszakítás nélkül él a reformáció egyik végvára, Kolozsnéma, melynek református gyülekezete az 1530-as évek elején anyaegyházként jött létre” – ezekkel a szavakkal kezdte ismertetőjét Lévai Attila, a Kolozsnémai Református Egyházközség lelkipásztora. A továbbiakban elmondta, hogy enyingi Török Bálintnak a Duna jobb partján elterülő gönyüi birtokán prédikátorként működő Bálint papnak köszönhetően a folyó bal partján lévő – s napjainkban a pozsonyi egyházmegyéhez tartozó – Kolozsnémán is gyökeret vertek a reformáció tanai. A településen a nagy reformátor, Huszár Gál is plántálta a reformáció magvait. Kolozsnéma mindenkor artikuláris hely volt. „A Kolos Némai Reformátusok mindenkor szabadon gyakorolták Istentiszteletjeiket a magok kerek kő Templomjokban ...” – idézett egy 1721-ből származó jegyzőkönyvi bejegyzést Lévai Attila, majd megtudtuk, hogy „a gyülekezet legelső lelkésze a Kolosfiak sírboltjában nyugvó Kardoss nevű pap volt”. A kolozsnémai református templom keletkezésére, eredetére nézve két elmélet áll fenn: miszerint a templom török mecset vagy katolikus kápolna volt. „Sokkal valószínűbb azonban, hogy a templom a Kolosfi családnak kastélyából épen maradt torony, melynek építési ideje Nagy Lajos korára, az 1375-ik esztendőre esik. Feltételezhető, hogy a Kolosfi kastély elpusztulása után, annak helyén épült fel a templom, mely alatt a Kolosfiak sírboltja – reményeink szerint – talán ma is megtalálható. Amennyiben lehetőségeink engedik, a továbbiakban ez egy régészeti fel-

tárásra vár” – magyarázta a lelkipásztor.

A továbbiakban azt is megtudtuk, hogy 1773-ban, Hetényi János prédikátorsága idején az egyház épületeinek „elromlása” miatt gyötrődő hívek sokáig hiába fordultak a hatóságokhoz javaik javíthatósága érdekében. A paplak javítására 1776. január 30-án végre megkapták az engedélyt, de a templom kibővítését már nem engedélyezték. A templom csak a vallásszabadság visszaállása utáni időben bővíthetett ki. Borza Ferenc 1784-től 1794-ig szolgált Kolozsnémán, és lelkészsége alatt teljesedett be a kolozsnémai hívek régi vágya és törekvése, hogy a templomot megnagyobbíthassák. Szendrey Mihály idejében, 1794-ben az előző évben megnagyobbított templomra egy fából való tornyot építettek. Az egyházközség 1819-ben renoválta templomát, és hogy a belső tér világosabb legyen, ablakot vágatott az épület nyugati falán. Ám hamarosan kevésnek bizonyult a férfiak helye, ezért 1823-ban a beltér nyugati részében karzatot állítottak. Ezáltal a templom végén vágott ablak által adott világosság nem volt elegendő, így a templom déli oldalán levő egy ablak helyett két nagyobbat készíttettek. Kőváry Albert szolgálata idején, 1857. szeptember 1-jén hatalmas tűzvész pusztított Kolozsnémán, és az egyház összes épülete (templom, paplak és az iskola) a tűz martaléka lett. Odalettek az úrasztali edények is. A toronyban lakó két harang is megsemmisült. A gyülekezetet lesújtotta, de nem törte össze a csapás. 1858. május 23-ára rendbe hozták a templomot. Kúr Géza szolgálata idején, 1922-ben az 1. világháborúban elvitt harangok helyett újakat öntettek, és tatarozták a templom

belsejét is. Nagyobb felújításokra 1928–1929-ben, majd 1951–52-ben és 1968-ban került sor.

1976-ban meghalt a gyülekezet addigi beszolgáló lelkésze, Mikes László. Ettől kezdve, mintegy tíz esztendőn át többen is szolgáltak a gyülekezetben, majd 1986–2000 között Gööz Bertalan volt a gyülekezet beszolgáló lelkipásztora. 2000. június 1-től Lévai Attila pásztorolja a kolozsnémai gyülekezetet, aki végezetül elmondta, hogy: „A templom teljes külső felújítása során – 2002 és 2004 között – a korábbi palát zsindegyre cseréltük le, természetesen a műemlékvédelmi előírások betartása mellett. Ezen években automatizáltuk a harangokat, felújítottuk a templom tornyán lévő csillagot, az épület külső vakolata is megújult, valamint az ajtók és ablakok renoválása is megtörtént. A szakemberek a rotundán lévő, több száz esztendeje nem használt ajtót is feltárták. Az elmúlt öt évben a külső és a belső állagmegóvási munkák keretében sor került a torony és a hajó zsindegytetőzetének átfestésére, a szószék, a mőzesszék és a karzat, valamint a padok restaurálására is. Ezen munkálatok végén került sor a templom 3D modellezésére, mely munka alaposabban be tudja mutatni eme rendkívüli műemlék templomot az érdeklődőknek, nem beszélve arról, hogy a későbbi, esetleges freskó kutatások és tervezett régészeti feltárások előtt is kiváló alapul szolgálhat.”

A fentiek szerint az elmúlt évszázadokban sokan és sokat tettek a gyülekezet megtartásáért és megmaradásáért, de mindenek fölött Istennek jár a legnagyobb köszönet.

Fritz Beke Éva

Szarvas László

AMIKOR AZ EGYHÁZ A FACEBOOKRA KÖLTÖZÖTT

Nyolc héten át tartott a rendelet, miszerint a koronavírus-járvány idején nem volt szabad semmilyen közösségi eseményt, így istentiszteletet sem tartani. Arra az érdekes jelenségre lettem figyelmes, hogy ennek következtében az egyház a Facebookra költözött. Az egyháznak több lelkésze tartott online igehirdetést, bibliaolvasást, imádságot. Magam, olyan lelkészként, akinek nincs állandó gyülekezete, már korábban megpróbálkoztam az igehirdetés valamilyen internetes formájával, először email-csoport, majd Facebook-csoport formájában inkább kevesebb, mint több sikerrel. Láttam magamon is annak idején, és látszott sok kollégán is, hogy gyakorlatlan az igehirdetésnek ebben a formájában. Ugyanakkor a fülemben csengenek a nemrég még olyan éles Facebook-ellenes hangok is, amelyek azzal érvelnek, hogy bár közösségi médiának hívják, ez a platform inkább felbontja a közösségeket, hiszen annak elengedhetetlen feltétele a találkozás. Ezzel én is egyetértek, viszont az is igaz, hogy most nem volt más lehetőség az emberek elérésére.

Volt, aki palástban, volt, aki anélkül állt a telefon kamerája elé, volt, aki feszengett, de akadt olyan is, aki felszabadultabb volt. Bár kétségtelen tény, hogy a Szentlélek sokféleképpen működhet, de egész biztos vagyok abban, hogy Pál apostol nem erre gondolt, amikor azt írta, hogy ő bár meg van kötözve, de az Isten ígéje nincs bilincsbe verve.

Ha megnézem a hírfolyamomat, akkor azt látom, hogy szinte igehirdetés-többség állt elő: választhattam, hogy a komáromi vagy az ipolysági vagy esetleg más magyarországi lelkész igehirdetését hallgatom meg. Ilyen választási lehetőségem egy

sima, „templomos” vasárnapon sose volt. Mégsem gondolom, hogy ez önmagában pozitívum lenne.

Mi van ilyenkor azzal a reformátori alapelvvel, hogy a prédikáció mindig helyhez és időhöz kötötten szól? Nem nevel-e ez a helyzet fitnesskeresztyénségre, amikor magam választom meg magamnak az igét? Másrészt az is igaz, hogy ugyanaz az ige máskor, más élethelyzetben, egy másik embernek mást is üzenhet.

Vajon teljesült-e minden igehirdetés három alapvető ismérve: a Krisztus-központúság, az igeszerűség és a gyülekezetszerűség. Mivel nem vonhatom kétségbe senki hitét és szakmai felkészültségét, ezért azt mondom, hogy az első kettő teljesült, de a harmadik nem. Nem lehetséges, hogy ily módon az ige egy adott gyülekezethez szóljon, mert nincs gyülekezet. Bár elődeink is tudtak a láthatatlan egyházzal, de ezen inkább az egyház folytonosságát, az összes (már megholt) szenttel is való közösséget értették, illetve azt, hogy lehetséges az üdvösség a látható egyházon kívül is. De ugyanakkor hirdették, hogy az Isten terve az, hogy sokakat megszólítson és „láthatóvá”, a közösség részévé tegyen. Másrészt azt is jelentette a láthatatlanság, hogy nem az ember dönti el, hogy ki üdvözüljön, és ki hallja meg az igét. Látszólag úgy tűnhet, hogy ez az utolsó pont a „virtuális egyházra” is igaz, de ez a jelenség mégis több kérdést vetett fel:

Valóban elérte az internetes igehirdetés a gyülekezet tagjait? Valószínűleg nem, mivel a gyülekezet magját alkotó idősebb gyülekezeti tagok, a „tégglák”, a templomból kimozdíthatatlan generáció tagjai közül csak kis számban rendelkeznek vagy használnak olyan eszközöket, amelyekkel

megnézhetik, meghallgathatják az online igehirdetést.

Valóban arra bízott az online igehirdetés, hogy csatlakozunk a közösséghez? Az előző kérdésre lehet az a válasz, hogy most ez a kényszerhelyzet arra volt jó, hogy olyan embereket érrünk el, akiket egyéb módon nem tudtunk. Igen, de vajon az az ember, aki nem járt el a templomba vasárnaponként, az rákattintott egy igehirdetésre? Esetleg. De most, hogy visszakérült az élet a megszokott kerékvágásba, vajon ők megjelennek a templomban? Én nagyon szeretném, de ugyanakkor meglepődnék, ha így lenne. Figyelembe kell venni azt is, hogy bár az eszközeink változtak, de a nyelvezetünk nem. Egyáltalán nem biztos, hogy akinek a Facebook feldobja a bejegyzésünket, és rákattint, az érti is, amit mondunk, mert mi, lelkészek templomi igehallgatókhoz vagyunk szokva.

Harmadrészt a vasárnap megszentelése azt jelenti, hogy elmegyünk egy keresztyén közösségbe. Ehhez hozzátartozik a testi és lelki készülődés ugyanúgy, mint az otlét. Nagypapámnál a vasárnapi istentisztelet liturgiája reggeli borotválkozással kezdődött, és a vasárnapi öltöny felöltésével folytatódott. Az istentisztelet maga, az utána következő ebéddel a betetőzése volt a napnak.

Mindezzel én nem azt akarom mondani, hogy nem volt jó az internetes igehirdetés. Csupán azt, hogy látható és láthatatlan gyülekezet létezik, de virtuális nem, mivel a gyülekezet lényegéhez tartozik a személyes találkozás. Mindazonáltal örülnék, hogy most, a járvány lecsengésével, azaz a templomok újranyitásával az istentiszteletek részvételi számai megcáfolnák fejtegetésemet.

Haris Szilárd

„HALÁLOS ABRAKADABRA”, AVAGY: HARCBAZ AZ OKKULTIZMUSSEL (3)

A háttér és működése

Az előző két írásban igyekeztem megvilágítani a világot jellemző szellemi kavalkádot. Jóllehet a társadalom nagy része szerint „azért van baj a világgal, mert nagy a közömbösség, kiveszett a tisztelet és tisztesség”, a keresztyének tudják, hogy mindezek csupán következményei az ember Isten elleni lázadásának, melynek háttérben egy természetfeletti hatalom áll, akit a Biblia sáttának, diabolosznak, Lucifernek, ördögnek nevez.

Az ördög pedig nem egy divatos plüss-figura az autó hátsó szélvédőjén vagy kép egy energiátalan – amiképpen a legnagyobb trükkje, hogy látszólag teljesen ártatlannak tűnővé tegye magát –, és nem kórtérogatni akar az emberrel, hanem: „embergyilkos volt kezdettől fogva, és nem állt meg az igazságban, mert nincs benne igazság... és a hazugság atyja” (Jn 8,44b). Ezért amikor az otthonunkban, a munkahelyünkön, a templomunkban vagy az utcán „megjelenik” – bár förtelmes és gonosz – nem csúnya lény formájában jön patákkal és szarvakkal, hanem szellemi hatalomként, a világosság anygálának a képébe öltözve (2Kor 11,14b). Jön, hogy hamis tanítói, álkrisztusai által kitalált, megszavazott döntések, törvények, hamis ígérek vagy tisztességtelen ajánlatok által kísértse és törbe csalja, de legfőképpen Istentől örökre elszakítsa még a választottakat is (Jel 20,8).

Ő az, aki minden „trutyit becsomagol”, és a legszebb mézesmadzagot húzza el az ember orra előtt. Ráadásul a legjobb valláspótlékokat kínálja, amelyek olykor megtévesztésig olyanok, mintha igaziak és igazak lennének, mert ő az Istent majmoló, a nagy megtévesztő.

Lucifer kezdetben gyönyörű volt, a világosság anygala, aki Ezékiel 28 szerint nagy bizalommal járó feladatot kapott: az emberiség felügyelője lett, az oltalmazó kérés. Lucifer feladata volt az első emberpárt segíteni, és oktatni őket a jó viszony megtartására Teremtőjünkkel. Lucifer azonban magának akarta az Istennek járó imádatot, ezért fellázadt az Úr ellen. Attól kezdve viszont a kapzsiság, a kegyetlenség és az önzés jellemzi.

Amikor Isten megszabadította a hébreket az egyiptomi fogságból, és a Sínai-hegynél szövetséget kötött az ő népével,

azt azért tette, hogyha neki tetsző életet élnek, ne keljen az ördög generálta legkülönfélébb istentelenségek, babonás félelmek bűvkörében élniük, és ezek miatt szenvedniük, mint például azon pogány népeknek, akik gyermekáldozatot mutatnak be a bálványisteneiknek, csak azért, hogy jobban teremjen a föld. „Ha bemegy arra a földre, amelyet Istened, az ÚR ad neked, ne tanuld el azokat az utálatos dolgokat, amelyeket azok a népek művelnek. Ne legyen olyan nálad, aki a fiát vagy a leányát áldozatul elégeti, ne legyen jós, se varázslást űző, jelmagyarázó vagy igéző! Ne legyen átokmondó, se szellemidéző, se jövendőmondó, se halottaktól tudakozódó! Mert utálatos az ÚR előtt mindaz, aki ilyet cselekszik: éppen ezek miatt az utálatos dolgok miatt űzi ki előled ezeket a népeket Istened, az ÚR. Légy feddhetetlen Istened, az ÚR előtt!” (5Móz 18,9–13).

A Biblia világosan figyelmeztet: „Legyetek józanok, vigyázzatok, mert ellenségetek, az ördög mint ordító oroszán jár szerte, keresve, kit nyeljen el” (1Pt 5,8). A sáttán újra és újra kísérti az embert a körülötte levő világ praktikáival, hogy lépjen ki az Úrral való szövetségéből, vagy lehetőleg be se lépjen abba. Ehhez nagyon ügyesen és mindig korszerűen tud fogalmazni. A vallástalan időszakban valláspótlékokat kínál, a tudományok imádata idején áltudományos mezbe öltözteti a maga praktikáit, és a tömeg vevő rá. Ő is kínál és tud adni ideig-óráig tartó látszólagos segítséget, csak soha nem mondja meg, hogy mi lesz ennek a következménye. Sikerhez, pénzhez juttat, átmenetileg gyógyulást ad, de utána kegyetlenül benyújtja a számlát.

Azok, akik ajtót nyitnak bármiféle ártatlannak tűnő ördögi segítség előtt, azok életében nagy valószínűséggel megjelenik valami az alábbiak közül: félelem, nyugtalanság, erős érzékiség, természetellenes bujaság, harag, dühkitörések, szennyes gondolatok, látomások, különféle hangok hallása, kényszergondolatok, öngyilkossági kísérlet, vagy „csupán” az Isten ígéjével szembeni ellenállás. A felsoroltakat lehet ugyan orvosilag kezelni, de megoldani nem, hiszen szellemi eredetű háttérük van. A sáttán előtti ajtónyitás legrosszabb következménye: az örök kárhozat. A Szentírás szerint mindenki védtelen,

aki kilép az Istennel való szövetségéből, vagy bele sem kerül abba!

Megkeresett egy bajban lévő személy, aki engedte, hogy rendszeresen beszéljek neki az evangéliumról, és imádkozzam érte, majd elkezdett közösségbe járni, Bibliát olvasni. De mivel bajban volt, arra kértem, hogy ő is szólítsa meg személyesen Jézust. Azt mondta, még nem kész erre. De mivel a baj nagy volt, újra jött, és újra imádkoztam érte. Pár nap múlva elmondta, hogy megpróbált imádkozni, de mivel közben jobban lett, és úgy érzi, tulajdonképpen már nem is kell a gondjával annyit foglalkozni, sőt: utólag már furá neki, hogy lelkési segítséget kért. Azt gondolom, a sáttán békén hagyta, azt sugallva neki, hogy: rávettem magam, hogy egy lelkésszel beszéljek, de ez már túl szenteskedő dolog, hogy ilyen mély, hitbéli dolgokkal foglalkozzak. Egyébként is, kicsit eltúloztam a dolgot, ami amúgy is megoldódik valahogyan... Ezzel távoztam, de egy hét múlva kétségbe esve kérte, hogy imádkozzam érte. Újra kértem: tegye meg ő személyesen is. Egy hét elteltével elmondta, hogy képzeljem el: olyat tett, amit magáról elképzelni sem tudott volna korábban. Éjjel a szobájában térdre borulva imádkozott Istenhez. Kérdeztem, hogy megszólította-e Jézus Krisztust? Hosszú hallgatás után őszintén megvallotta: hát szégyelltem és furának is tartottam... Pedig egyedül volt! Imádkozott Istenhez, az nem volt furá, de önmaga előtt is cikinek tartotta megszólítani Jézust. Értjük, ugye?!

Pál apostol írja, hogy: Mert mi nem test és vér ellen harcolunk, hanem erők és hatalmak ellen, a sötétség világának urai és a gonoszság lelkei ellen, amelyek a mennyei magasságban vannak (Ef 6,12). Van egy hatalom, amelyik ennyire küzd értünk: ha nem tud távol tartani a keresztyénségtől, ha nem tud lebeszélni a Biblia olvasásáról, az Istenbe vetett hitről, akkor is azon erőlködik, hogy: jó, de ez nem neked szól, ezt ne vedd olyan komolyan, és amikor meg akarod szólítani a Megváltót, akkor mindent bevet, nehogy Jézust segítségül hívd, mert pontosan tudja, ha ezt szívből megteszed, megszabadulsz! Márpedig Jézus éppen erre hív bennünket a gonosznak való engedelmség helyett!

Vámos Béla

MIKÉPPEN MI IS?

Gondolatok a megbocsátásról, főképp az ember és felebarátja viszonyában

A megbocsátás kapcsán sokszor az az érzésem, hogy úgy vagyunk talán e kérdéskörrel, mint híres, nagy költőnk, Petőfi Sándor volt a Kárpátok hegyeivel: tán csodálta, ámde nem szerette (lásd Petőfi: Az Alföld című versét). A mindenkori ember számára a megbocsátás egy nagyon nehezen kezelhető problémakör, amelyről sok esetben derül ki, hogy vagy egyáltalán nincs kezelve, vagy a kezelés csak felszínes, nem mélyreható – vagy ami talán a legtöbbször fordul elő: csak látszat, elkendőzés és megtévesztés.

Nem célo, hogy a rövid elmélkedés reteiben az Isten általi bocsánat (bűneink bocsánata) mikéntjeit és mibenlétét elemezzem. Erre rengeteg komoly teológiai munka áll rendelkezésre. Sokkalta inkább a másik vetületre fókuszálnék: az ember emberrel szembeni megbocsátásának összefüggéseire.

A megbocsátás kapcsán sokszor az az érzésem, hogy úgy vagyunk talán e kérdéskörrel, mint híres, nagy költőnk, Petőfi Sándor volt a Kárpátok hegyeivel: tán csodálta, ámde nem szerette (lásd Petőfi: Az Alföld című versét). A mindenkori ember számára a megbocsátás egy nagyon nehezen kezelhető problémakör, amelyről sok esetben derül ki, hogy vagy egyáltalán nincs kezelve, vagy a kezelés csak felszínes, nem mélyreható – vagy ami talán a legtöbbször fordul elő: csak látszat, elkendőzés és megtévesztés.

De mi az általános gyakorlat?

Több mint húsz éve vagyok gyakorló lelkipásztor. Ezen idő alatt sok olyan eset volt alkalmam szembesülni, amelyeknek központi problémája éppen a megbocsátás volt. Számptalan esettanulmányt tudnék előhozni, amelyek leginkább arról szölkáltak a megbocsátással összefüggésben, hogy valaki miért nem akar eleve hallani sem róla, vagy a két haragvó fél közül miért nem ő az, akinek adott esetben kezdeményeznie kellene (vagy kellett volna már rég) magát a megbocsátást, vagy ott van a kedvencem, az e témában sokszor hangoztatott „örök klasszikus”: én megbocsátom, de nem felejttem! Kollégákkal általában meg szoktuk beszélni gyülekezeteink problémáit is, s elmondható: az az általános tapasztalat nagyon sok gyülekezetben – amelykről ugye valljuk, hogy lelki közösségek is egyben –, hogy az alkalmakra járó személyek száma akár a duplájára is nőhetne, ha nem lenne ott a

mi leginkább tradicionális, „vastagnyakú” kálvinista gyülekezeti tagjainkban (tiszteltet a kivételnek) az a hozzáállás, ami épp a megbocsátás hiányára vezethető vissza. Bizony, sok gyülekezetben emberek maradnak el avégett Isten házából adott esetben évekre, évtizedekre – mert valaki a templomba járók közül nem bocsátott meg nekik, vagy ő nem tudott egy templomba járó gyülekezeti tagnak megbocsátani. Szoktuk volt mondani mai, modern szóhasználat: ezt teszi az, ha a túlfűtött, egoista önértzet „befigyel”, s ha az ember önmaga számára csak elvárásokkal van a másik irányából, de e tekintetben jó példával elől járni már képtelen. Sajnos, az ilyen témában elkezdett lelkigondozói beszélgetésekben nagyon sokszor hallottam már utolsó érvként, mondatként a kijelentést: „Nekem is van önértetem, nem én voltam a hibás, kezdje a másik a békülést, s akkor talán hajlandó vagyok meggondolni, hogy megbocsássak.”

Hogyan kell?

Milyen kell legyen hát a keresztyén ember, egészen pontosan fogalmazva, a hitben járó és élő keresztyén ember helyes magatartása az ember és ember közti megbocsátás tekintetében?

Először is: legyen Isten ígéje szerint az ő törvényén és kijelentésein alapuló, azt elfogadó és aszerint cselekvő.

Az Ószövetség embere számára még magától értetődő volt az elv, amely kimondta és gyakoroltatta is: „szemet szemért, fogat fogért” (2Móz 21,24; 3Móz 24,20; 5Móz 19,21). Jézussal és az Újszövetséggel lesz teljesen új alapokra helyezve a megbocsátás kérdésköre is. Legfontosabb talán e tekintetben az úri ima kijelentését ideidézni: „miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek” (Mt 6,12). Olyannyira hangsúlyos a Miatyánk kapcsán ez a tétel, hogy az imád-

kozásról szölv a végén ismételten kiemeli Jézus a megbocsátás szükségességét az embertárs irányába, összekapcsolva az Atya megbocsátásával (lásd Mt 6,14–15). Nagyon szép gondolatsorban írja le az ezzel kapcsolatos igei meglátásait Cseri Kálmán egyik prédikációjában, az úri imáról szölv magyarázatban: „Jézus összekapcsolja a mindennapi bocsánatért való könyörgést a mindennapi kenyérért való könyörgéssel. Egészen mostanig nem volt és a Mi Atyánkban. Szépen egymás után, vesszőkkel, pontosvesszőkkel elválasztva sorolta Jézus a kéréseket. Itt azonban hangsúlyos és kötöszó következik. »Mindennapi kenyérünket add nekünk naponként, és bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.« Így is mondhatnánk: a mi mindennapi kenyérünket add nekünk naponként, és a mi mindennapi vétkeinket bocsásd meg nekünk naponként. Azt hangsúlyozza ezzel a mi Urunk, hogy amilyen nélkülözhetetlen a mindennapi kenyér, ugyanolyan nélkülözhetetlen a mindennapi bocsánat. Ahogyan elpusztul az, aki egy ideig nem táplálkozhat testileg, ugyanúgy elpusztul a lélek, kivész a jó lelkiület onnan, ahol ismeretlenné válik a mindennapi bocsánatkérés és bocsánatadás. Ha egy házasságban, családban, munkatársi közösségben megszűnik az, hogy emberek készek bocsánatot kérni, és képtelenek bocsánatot adni, ott tönkremegy a közösség, ott a bomlásnak a jelei mutatkoznak, és szétesik az ilyen közösség. Jézus tehát azt hangsúlyozza ezzel a kötöszóval, hogy a bűnbocsánat éppen úgy létfeltétel, életpszükséglet, mint a mindennapi kenyér. Isten úgy teremtett minket, hogy két lábon járva vagyunk egyensúlyban és tudunk kiegyenesedni. E tekintetben az egyik lábunk a mindennapi kenyér, ami, ha nincs, akkor összezsugorunk, a másik lábunk pedig a mindennapi

bocsánat. Erre is érvényes az, hogy hiába az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de a lelkében kárt vall. Hiába van meg a kenyér egy családban, hiába van egyre több kenyér, ha nincs bocsánatkérés és bocsánatadás. Nem szívesen mennek oda haza az emberek, széttűlik az a család és az a közösség. Mert minden bűn elvlaszt minket, sőt szembeállít bennünket Istennel és egymással. Figyeljük meg, hogy minden őszinte megbocsátás újra összeköt és eggyé tesz. A szívünk mélyén mindig arra vágyunk, hogy egyek lehessünk azokkal, akikkel egynek lehetne és kellene lennünk. Mindnyájan, a legkevényebb szívűnek tűnő ember is szenved amiatt, hogy elvlasztja valami azoktól, akikkel pedig szeretne egy lenni. Ennek az egységnek az ára azonban a bocsánatkérés és az őszinte megbocsátás.” Jézus a későbbiekben még más alkalommal is előhozza és magyarázza ezt a kérdést. A gonosz szolga történetének elmondása elején maga Péter teszi fel a kérdést a megbocsátásra vonatkozólag: „Uram, hányszor kell megbocsátanom az ellenem vétkező testvéremnek? Még hétszer is?” S Jézus e kérdésre válaszolja a következőket: „...nemhogy hétszer, hanem még hetvenszer hétszer is” – majd elmondja a gonosz szolga példázatát, hogy érzékeltesse: milyen szármalmas és hiányos sokszor az emberi megbocsátás, és milyen kegyelmes és tökéletes az Atya bocsánata (Mt 18,31–35). Az újszövetségi példák kapcsán feltétlen ide kívánczik Pál apostol megbocsátással kapcsolatos nézete, amikor az ő megszmorítójának is kész megbocsátani (2Kor 2,10), vagy a múlt dolgainak önmagában való elrendezése kapcsán mondott kijelentése: „ami mögöttem van, azt elfelejtve, ami pedig előttem van, annak nekifeszülve futok egyenest a cél felé” (Fil 3,14).

Végezetre pedig: mit mondanak hitvallásaink és mit mond Kálvin?

A kálvinista református ember számára sohasem lehet mellékes, hogy bizonyos dolgokról hogyan vélekednek hitvallásaink, vagy mit mond róla egyházunk tanainak legmeghatározóbb megalapozója, Kálvin. Nos, a Heidelbergi Káté az imádkozásról szóló részben (az úri ima magyarázatánál) a 126. kérdés-feleletben foglalkozik ezzel, s a felelet második mondatában a következőképpen fogalmaz: „Ugyanakkor a te kegyelmedről tanúsodik bennünk az az indíttatás, hogy fel-

tett szándékunk felebarátainknak szívből megbocsátani.” A Második Helvét Hitvallásunk XIV. fejezetének „Az ember bűnbánata és megtérése” c. részében e kérdést taglalva azt olvassuk, hogy: „...Szükséges tehát, hogy Istennek, ami Atyánknak valljuk meg bűneinket, és felebarátunkkal, ha őt megbántottuk, béküljünk ki.” Kálvinnak majd minden e témában leírt megnyilatkozása a megbocsátás teljes és visszavonhatatlan formájáról beszél. A genfi egyház kátéjában így vall erről: „...mivel az ellenünk elkövetett vétkeket elfeledve az Ő kegyességét és jóságát utánozzuk (ti: Istenét – szerző megj.), s így magunkat az Ő gyermekeinek mutatjuk, ezzel az ismertető jellel akart bennünket megerősíteni. Másrészt azt jelzi ezzel, hogy ha felebarátainknak könnyen meg nem bocsátunk, semmi mást nem várhatunk a magunk részére, mint az Ő kérlelhetetlen szigorúságát. – Azt mondod hát, hogy Isten itt kitorli fiainak sorából mindazokat, kik az ellenük elkövetett vétket elfeledni nem tudják, hogy az égi bocsánattal ne kecsgegtessék magukat? – Igen. Így teljesíti Isten ígétét, hogy mindenkinek oly mértékkel mér, mint aminővel az illető mért másoknak.” Kis Instrukcioban leírt gondolatai pedig csak még jobban alátámasztják a minden feltétel nélküli megbocsátás igazát. Így ír erről: „...abban áll a mi megbocsátásunk, hogy teljesen kivetünk

a lelkünkől minden haragot, gyűlölséget és bosszúvágyat, és a bántalmaknak még az emlékezetét is készségesen eltemetjük a feledésbe”. Egyértelmű és világos, igaz és igei megalapozottságú. Mint amilyenek ténylegesen lennie kell (kellene) a megbocsátásnak.

Zárszóként

Amerikai bennszülött indiánoknál az volt a szokás, hogy ha a háborúskodó törzsek békét kötöttek, akkor a békesség jeléül elásták a harci bárdot. Megtörtént azonban, hogy a bosszúra szomjas indián törzsfőnök úgy ásta csak el a harci bárdot, hogy a nyele kilátszódjék a földből. Így akarta biztosítani magát, hogy alkalmas időben könnyen hozzáférhessen a harci szármhoz. Isten azonban nem így kötött velünk békességet, s nekünk sem így kell békességet kötnünk egymással. Vannak, akik azt mondják, hogy megbocsátanak, csak nem felejtnek. Ismét mások azt mondják, hogy elfelejtik a mások bűneit, bántásait, de meg nem bocsátják. Mindez teljesen eggyé megy. Aki megbocsát, az el is felejt a mások bűneit. S aki felejt, az meg is bocsát. Isten erre adott nekünk példát és tanítást az ő igéjében – s ez az egyedül elfogadható, s Istennek tetsző módja az ember-ember közötti megbocsátásnak.

Lévai Attila

Diana de Weert

A HIT OPTIKÁJA

Andrea Korečková teológus elmélkedéseinek gyűjteményéről

Az elmúlt év végén jelent meg Andrea Korečková újabb, bibliai témájú elmélkedéseket tartalmazó gyűjteménye, mely tulajdonképpen párbeszédre invitálja az olvasót, és nem csak a bibliai szövegekkel, de saját magával is. Isten ígéje lelki vezetőként szolgál a személyes érettséghez vezető úton, és az életnek a hit optikája által kiszélesített új távlatait nyitja meg. Ezek egyszer magasságba, máskor mélységbe vezetnek.

Aránylag rövid időn belül sikerült kiadnia a bibliai elmélkedések harmadik gyűjteményét, melynek címe: **A hit optikája (Optika viery)**. Mi ösztönözte arra, hogy fejtegetéseit könyv formájában is megjelentesse?

Az első indíték akadémiai jellegű volt. Szükségem volt saját monográfia kiadására. Több lehetőség is kínálkozott, de az idő rövideje miatt a bibliai elmélkedések mellett döntöttem. Érdekes volt a példányszám alakulása is. Harminc darab mellett döntöttem, mert biztos voltam benne, hogy senki sem fogja olvasni. Barátaim rábeszéltek, hogy nagyobb példányszámban adjuk ki. S mikor a könyv megjelent, meglepő dolgok történtek. Rövid időn belül kiadtam a Tarsolyba szánt gondolatok (Myšlienky do vrecka) második, bővített kiadását azzal a tudattal, hogy számomra itt véget ér a könyvek írása. Ám egy éven belül újabb könyv

írására kértek fel, melynek **A hit optikája (Optika viery)** címet adtam.

A könyv bevezetőjében írja, hogy Istennel való közösségre voltunk teremtve, de nagyon gyakran megfélemlünk erről a tényről. Ön szerint miért van ez így?

Azért, mert arra törekszünk, hogy kintünkjünk nem csak az emberrel, de a mi Urunkkal való kapcsolatban is. Egyszerűbb saját elhatározásunk szerint megoldani a gondjainkat, mintsem az Isten válaszára várni. Ez utóbbi türelmet követel, mert az egónk hajlamos túlharsogni Isten Lelkének szavát. Nem egyszerű, de van értelme kicsit eltávolodni magunktól, és feltenni a kérdést: „Uram, mi a Te akaratod?” Valamikor azonnal érkezik a válasz, és van, amikor bizony valóban várni kell. Az eredmény megdöbbentő. Már Pál apostol is észrevette, mikor azt mondta,

hogy az Istentől vagy saját magunktól való függőségünk a viselkedésünk, indítékaink, állásfoglalásaink által létrehozott gyümölcsön látszik meg.

Ön lelkész, és a lelkészeknél inkább az a megszokott, hogy terjedelmesebb formában, pl. igehirdetésben fejezik ki magukat. Ön viszont képes néhány sorban fején találni a szöveget. Az Ön számára természetes-e az írásnak vagy gondolkodásnak ez a formája?

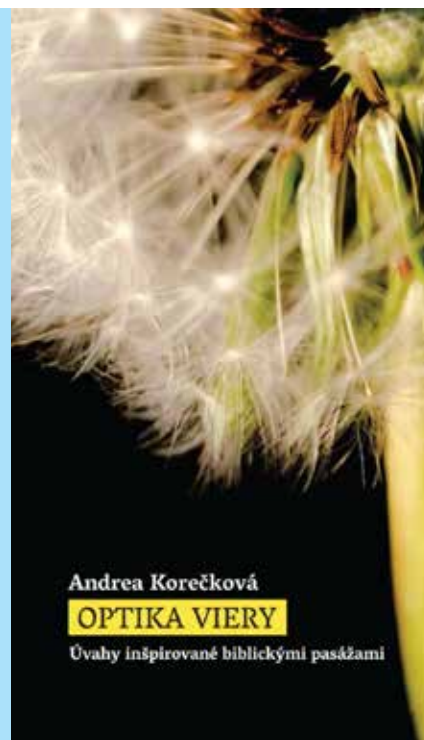
Több, mint tíz éven át hallgatóként ültem a templompadban. Először diákként, később anyaként. Az igehirdető iránti elvárásom egyszerű volt: befogadni az üzenetet, melyből egy héten át élhetek, és Isten Lelke által beültethetem gondolataimba, viselkedésembe. Ezenkívül a nemrég elhunyt Pokorný professzor iskolájában azt tanultam, hogy úgy kell írni, hogy minden mondatnak legyen ér-

Andrea Korečková: Optika viery

Karácsonykor jutott el az olvasókhöz Andrea Korečková lelkész nő karcsú, elegáns, szép grafikai megoldásokat tartalmazó könyve. Nagyon örülök, hogy egyéb kötelességei mellett talált időt egy ilyen igényes munkára, mint e rövid elmélkedéseket tartalmazó könyv megírása. Nagy ajándék, ha valaki röviden ki tudja fejezni gondolatait.

Hálás vagyok Istennek, hogy Andrea továbbfejleszti ezt az ajándékát, és rohanó világunkban lehetőséget kínál nekünk, hogy megszólítva és gyorsan olvashassunk. A könyv nem foglal nagy helyet (még) egy női táskában sem, bármikor elővehetjük és beleolvashatunk. A piacot elárasztják a rövid szövegeket tartalmazó, motivációs irodalmi alkotások, de mi tudjuk, hogy életünk alapja Isten ígéje. Ez az, ami minket igazán ösztönözhet, megváltoztathat, megörvendeztethet, és ennek segítségével tehetünk egy lépést előre. Andrea nem valamiféle motivációs rövidítéseket, felszólításokat kínál, hanem könyvében Istentől származó, minőségi igemagyarázatokat olvashatunk. És erre mindnyájunknak szüksége van.

Janette Knežová

telme, adjon valamit az olvasónak, és ne pazaroljam sem az olvasó, sem a magam idejét. Bibliai szöveggel való munka vagy emberekkel való beszélgetés közben arra törekszem, hogy minél kevesebb szak kifejezést használjak. Sok kifejezést már nem értünk, vagy sajátosan értelmezünk, megint mások idegenül hangzanak azoknak, akik nem járnak templomba. Ezért a bibliai szöveggel való munka folyamata sok mindent tartalmaz abból, melyeket megtanultam, másként mondván az Úr sok emberen keresztül segített megtalálni magamban mindazt, amit ő adott ajándékba.

Két gyülekezet lelkésze, és férjével két fiút nevelnek. Mikor talál időt az alkotásra?

Teológiai tanulmányaim alatt több tanár is jelentősen befolyásolt. Az egyik Grešo docens úr volt, aki az időt kegyelmi ajándéknak tekintette. Nagy kár lenne, ha akár csak egy másodpercet is elmulasztanánk egy napból. Olyannak ismertük meg őt, aki állandóan művelődött, ezért

Andrea Korečková teológus és a református keresztyén egyház lelkipásztorja. Jelenleg két gyülekezetben – Abaújnásd (Trstená pri Hornáde) és Felsőcsáj (Vyšný Čaj) – szolgál. Férjével, Ferencsel – aki evangélikus teológus, és jelenleg Bátyok (Bačkovík) község polgármester – két fiúgyermekét nevelnek.

AZOK A '60-AS ÉVEK...

Különös módon alakulnak olykor egyes életutak. Sokan a véletlennek vagy a balszerencsének tulajdonítják, ha éppen nem úgy alakulnak a dolgok, ahogy azt elképzelték. Lehet keresni és találni számtalan okot és hibáztatható személyt az élet nehézségei miatt, de a hívő keresztyén ember a külső tényezők mellett Isten kegyelmével és útmutatásával is számol. Ha pedig eddig nem számolt, akkor Isten formáló szeretete megtanítja az embert számolni ezzel is. Így van az, ha olykor nehézségek és akadályok gördülnek az ember útjába, nem retten meg, hanem felveszi a kesztyűt és küzd. Vállalja a kihívásokat, és

én is azt mondtam, hogy naponta befogadok legalább egy olyan nemes gondolatot, mely gazdagítja a gondolkodásmódot. A prágai fakultáson ez az 55-ös szám volt, amelyet a diákok megosztottak egymással. Mindenki a saját elképzelése szerint módosította, de alapjába véve az volt a lényege, hogy öt oldal szakirodalom olvasása után öt oldal írása következett, és a maradék negyven oldalt pedig szépirodalom olvasása töltötte ki. Minden nap igyekszem, hogy ezekből a célokból legalább a minimumot teljesítem.

Nagyon tetszik könyvei grafikai kivitelezése. Azt hallottam, hogy nem kellett sokáig keresnie a saját „udvari grafikusát”...

Ez így igaz. Kiváló grafikusom van, akivel egy tető alatt élünk. Van néhány olyan ajándéka, melyet képes egybeolvasztani. Teológus, aki szakmai szempontból értékelni szövegeimet, és mint grafikus, keresi azok megfelelő képi ábrázolását. Ezenkívül igényes olvasó, akinek a tartalomtól kívül a könyv kötése, nagysága, formája is fontos. Továbbá nagyon jó – édesanyjától örökölt – szépérzéke van, és menekül a giccses dolgok elől. És mindez benne van a két könyvben.

Mennyire fontos Önnek az olvasók visszajelzése?

A visszajelzés? Mint minden embert, megörvendeztet, buzdít, ösztönöz. Természetesen nem gondolom, hogy azért vagyunk itt, hogy az egónkat ösztönözzük, vagy minden munkánkért elismerést várjunk. Az Úr Istentől mindnyájan kapunk valamilyen ajándékot, mely nagy

kiváltság. Ezt arra kaptuk, hogy másokat szolgáljunk vele, és hozzájáruljunk Isten országának növekedéséhez.

Könyveinek jó eladhatósága is egyfajta visszajelzésnek tekinthető. Emlékszik valamilyen közvetlen reakcióra, ill. olvasóval történt személyes találkozásra, mely különleges volt az Ön számára, mely kiváltképp megörvendeztette?

Sok ilyen visszajelzést kaptam. De egy mégis nagyon különleges. Egy asszony elmondta, hogy Tarsolyba szánt gondolatok (Myšlienky do vrecka) c. könyvem határozottan olvasta el. Nyugdíjas asszony, aki megteheti, nemde? Csakhogy ő az orvosi rendelőben, a kemoterápiára várakozva olvasta, a hazatérése után és az újabb adagra, újabb fájdalomra való készülés előtt. Az elmékedések táskamérete lehetővé tette számára, hogy a könyv mindig nála legyen, hogy olvassa, imádkozhasson, és érzéseit megoszthassa Teremtőjével. Ő volt a következő könyvem mozgatórugója. És megadta a választ a kérdésemre: „Miért? Milyen céllal?”

Elárulhatja, hogy milyen művel örvendezteteti meg az olvasókat?

Könyvpiacunk számos motivációs jellegű kiadványt kínál. Nekem hiányoznak az ilyen jellegű, keresztyén szellemben íródott művek. Az imádkozással töltött idő, a Biblia rendszeres olvasása, írásmagyarázatok az elfoglalt emberek számára, ez mind egy-egy ötlet (természetesen sokkal több van belőlük), melyek folyamatban vannak, és a piacon valamikor szeptemberben kellene megjelenniük.

Ivana Damankošová (ford. FBÉ)

ismerése. Így van ez a kezdetektől fogva egészen a mai napig. Különös és egyedi életutak, amelyek Isten gondviselésének és vezetésének lenyomatai ebben a mai, olykor kaotikus világban.

Talán ezekkel a gondolatokkal lehetne összegezni Nagy Béla nyugalmazott lelkipásztor életét, aki ebben az esztendőben Isten kegyelméből betölthette a 90. életévét. Béla bátyánk 1930. március 29-én született Perbetén, saját megvallása szerint egyszerű, hívő, becsületes, kálvinista családban. A felmenők között mindkét ágon voltak gyülekezeti előjárók, presbiterek és gondnokok. Gyermekkorát

Perbetén töltötte. Alapfokú tanulmányait a helyi református iskolában végezte, majd közép fokú tanulmányait Érsekújvárbán kezdte meg, ahol két évig a Pázmány Péter Gimnázium diákja volt. Sajnos ekkor meg kellett szakítania tanulmányait, mivel levele volt, így Németországba vitték. Amikor innen visszatért, akkor pedig a kitelepítés kezdődött. Így került rokonaival Magyarországra, ahol 16 évesen folytatta tanulmányait a Gyöngyi Református Gimnáziumban. Itt érettségizett 1950-ben, majd felvételizett a budapesti Semmelweis Orvostudományi Egyetemre, ahová fel is vették. Sajnos a megpróbáltatások itt még nem értek véget. Édesapja aranykalászos gazda volt, a közösség ismert és tisztelt személye, aki a szövetkezetesítéskor nem volt hajlandó aláírni, így az akkori hatalom rajta mutatva példát vasbányába hurcoltatta kényszer munkára. Ugyanez a sors várt fiaira is, így Béla bátyánkat és András öccsét is elvitték kényszer munkára. Huszonkilenc, bányák mélyén eltöltött keserves hónap következett. Számítalan ígéret hangzott el ez idő alatt. Mindig hittegették, hogy ha jól fog viselkedni, akkor hazamehet, és folytathatja tanulmányait. Viszont mindvégig osztályidegenként kezelték. Erről az időszokról így vallott: „El voltam keseredve. Sok megpróbáltatáson, kellemetlenségen mentem ott keresztül. A bányász, akihez én voltam beosztva, gyenge ember volt, nem bírta teljesíteni a tervet, így velem akarták pótolni. Így aztán ő megtanított működni. Erre az lett a baj, hogy túl jó eredményt értünk el.” A sok keserűség után a kimért évek leteltek és hazatérhetett, de az ígéretekből nem

lett semmi. Nem folytathatta tanulmányait. Múltja kísérte mindenfelé. Az akkor perbetei lelkipásztor, Szaszák Bertalan viszont látta benne a tanulási iránti vágyat, és az ő buzdítására kezdte el a teológiai tanulmányokra való felkészülést. Ennek köszönhetően 1954-ben felvételt nyert a prágai teológiára, és megkezdte a felsőfokú tanulmányokat. Évfolyamtársai voltak Borza Dániel, Erdélyi Géza, Lejko Zoltán és Liptay Lothár. Nagyon megszerette Prágát és a cseheket, mai napig emlékében hordozza az ottaniak kedvességét.

Miután elvégezte a teológiát, Rimaszombatba került, és püspöki káplánként szolgált 1959 és 1960 között Varga Imre püspök mellett. Ezt követően Pozsonyba helyezték, ahol négy év káplán-ság következett. Itt viszont a lelkipásztori szolgálat mellé csatlakozott még a Kálvinista Szemle szerkesztőségében végzet munka is. Az itt eltöltött időről és szolgálatról beszélgettünk Béla bátyánkkal.

Hogyan került Rimaszombatból Pozsonyba, és mi volt a feladata a szerkesztőségben?

A püspök úr behívatott, és mivel az ott töltött idő alatt nagyon megszeretett, áthelyezett Pozsonyba a Kálvinista Szemléhez sajtóreferensnek, mivel jól tudtam a nyelveket. Beszéltem csehül és németül is. A püspök úr volt a főszerkesztő, Kovács Alajos a szerkesztő, én segítettem neki négy évig. Ekkor Maťašík esperes úr volt Pozsony lelkipásztora, neki voltam ez idő alatt a segédlelkésze.

Mettől meddig dolgozott ott, és mi volt a munkaköre/feladata?

1960-tól 1964-ig voltam Pozsonyban és a szerkesztőségben. Nekem volt a feladatom átolvasni a beérkezett ígéhirdetéseket és cikkeket. Szinte kivétel nélkül rövidíteni kellett őket, mivel összesen négy oldal állt a rendelkezésre. Voltak, amelyeket tartalmilag is korrigálni kellett, ha azt szerettük volna, hogy megjelenhessen. Pontosan tudtuk, hogy mi az, amit gond nélkül engedélyeznek.

Milyen nehézségek adódtak a munka folyamán?

Különösebb nehézségek nem voltak, mert pontosan tudtuk, hogy mit és hogyan kell leírni. Ezért is volt szükséges a korrigálás egyes esetekben. Nem lehetett

mindent egyenesen leírni, mert abból többeknek kellemetlensége lehetett volna. Ez minden újságnál így működött abban az időben. Így körül kellett írni a dolgokat, és talán ezért volt kicsit nehéz, mert a lap szám adva volt. Okosan kellett csinálni ezt a munkát.

Személyesen gyűjtötték a közlendő anyagot, vagy postán érkeztek a hírek?

Az anyagok postán érkeztek, vagy a püspök úr hozta a leveleket, írásokat, amikor erre járt.

Amint már hallottuk, az akkori szerkesztőség tagjai tudták, hogy mit és hogyan kell megírni, hogy a korabeli államhatalomnak is megfeleljen. Ennek ellenére volt-e olyan esemény, melyet lelkipásztorként nehezen tudtak kezelni?

Ez az időszak sem volt egyszerű, mert megvoltak itt is a nehézségek. Emlékszem, amikor elkezdtek az akkori főiskolások bibliaórákra járni. Abban az időben több hívő, református családból származó gyerek is járt főiskolára, vagy a tősgyökeres pozsonyi református családokból is többen jöttek. Ők pedig hozták magukkal a barátokat, ismerősöket. Sokan voltunk, és sok volt a fiatal. Nem nézte ezt jó szemmel az akkori állami hatalom. De nekünk szolgálnunk kellett.

Hogy értékelné kápláni éveit?

Sok mindent tanulhattam, és sok tapasztalatot szereztem a kápláni évek alatt, amiért hálás vagyok. Ugyanakkor nagyon örültem, amikor a püspök úr közölte velem, hogy van egy hely, nem messze a szülőfalumtól, ahova lelkészt várnak. Így kerültem Bátorkeszire 1964 októberében, és Isten kegyelméből ott szolgálhattam 36 évig, egészen a nyugalomba vonulásig.

Béla bátyánk 2000-től ismét szülőfalujában él. Az elmúlt húsz esztendőből négy éven keresztül gondozta és ápolta édesanyját. Azóta egyedül tölti a mindennapjait, melynek része a csendes óra, az olvasgatás és az elmélkedés. Nagy vágya, és azért imádkozik, hogy a Jóisten engedje megélni számára az általa ajándékozott telken felépülő egyházi bölcsőde és óvoda átadását.

Még egyszer Isten éltesse, és további erőt, egészséget, Isten gazdag áldását kérjük Béla bátyánk életére!

Erdélyi Zoltán

A tüzes pecsét

Akit érdekel keleti szomszédunk történelme, akinek elnyomó hatalmát mi is megtapasztaltuk a múlt század második felében, s aki a mai napig szerepet játszik a világtörténelem formálásában, olvassa el Borisz Akunyin nemrég megjelent

könyvét. A tüzes pecsét három kisregényt tartalmaz, mely az orosz történelem három különböző korszakába kalauzolja el az olvasót.

Az első kisregény, a könyv címét is adó A tüzes pecsét a 9. században játszódik az épp formálódó orosz fejedelemség idején, mikor még a keresztény világ ura Bizánc volt. Főszereplője egy félig szláv, félig görög bizánc hírszerző, Damianosz, aki az oroszok és vikingek szándékainak kikémlelését kapja feladatul a bizánc hírszerzés főnökétől. Nemcsak az információ megszerzése a feladata, hanem a beépülés az adott nép vezetői körébe, hogy tájékozottságával, tapasztalatával befolyásolja az eseményeket. Küldetésének fő célja megvédeni a magára második Rómaként tekintő Konstantinápolyt. „A második Róma itt áll, a Propontisz partján, harmadikra pedig semmi szükség.” Olvasva a bizánc hírszerzés profizmusát, a befutó hírek alapján az újabb és újabb lépések megtételére kiadott utasításokat megállapíthatjuk, hogy nincs új a nap alatt. A kötet második kisregénye, az Ördögköpet már

a megalakult Kijevi Ruszban játszódik, mikor Kijev függetlenedni akar a konstantinápolyi pátriárkától. Ezért a bizánci egyházfő követe felkeresi a kijevi nagyfejedelmet, hogy elkerülje az egyházszakadást. Oroszország Kijevben született. Bizánci örökségével innen indult, nőtt hatalmas országgá az orosz medve. Ma is tapasztalhatjuk, hogy mennyire ragaszkodik az orosz politika Kijevhez... A harmadik s egyben utolsó rész már a 13. századba röpít. A Kökény fejedelem című részben az erős Kijevi Rusz államszövetség már a múlté, több kisebb-nagyobb fejedelemség küzd az életben maradásért, s rettegi a nomád polovecek időről időre való támadását és fosztogatását. Közeledik a mongol támadás, mely katasztrofálisabb kimenetelű volt az oroszokra, mint ránk. A tatárok kétszáz évre megszállják az orosz fejedelemségeket, s csak a 15. században sikerül az Arany Horda időszakát lezárniuk.

A könyv izgalmas, fordulatokban gazdag; könnyed és olvasható stílusa igazi élményt nyújt az olvasónak.

Édes Enikő

Teljesen idegenek

Aktuális filmajánlatom a kedves olvasó számára most egy nagyon sikeres olasz film, Paolo Genovese filmje. Most, amikor a Globalizmus nevű versenylő sörényét alaposan megtépázta a koronavírus-karantén, gondolkozzunk el kicsit baráti kapcsolatainkról, önmagunkról, segít kitölteni az otthoni időt, csak előtte nézzük meg a filmet, megéri (az interneten megtekinthető).

A cselekmény igencsak derűsen kezdődik, régi barátok találkoznak egyikük lakásán, hogy egy kellemes estét töltsenek együtt. Egykori iskolatársak a férfiak, kettejük felesége, a harmadik menyasszonya képviseli a hölgyeket, bár mindenki hiányolja Peppe választottját, akit még nem ismernek, de ő nem jött el. A fantasztikus ötlet a nőktől jön: dobjuk fel egy kicsit az estét, rakja csak ki az asztalra mindenki a mobilját – (ó, életünk fekete doboza!) – aztán felolvasni minden érkező SMS-t, kihangsúlyozni minden telefonhívást, hadd halljuk csak mindannyian, ki hívott és mit akart, hi-

szén nincsenek titkaink egymás előtt, és amit még nem tudunk egymásról, azt sem kell elhallgatni, minden publikus most!

Először csak apró titkok derülnek ki, egy kis hazugság itt, kis hálózobatitok ott, de egyre gyűlnek a viharfelhők, és jó lenne kihátrálni az egészből, de már nem lehet. És egyre több SMS, telefon jön, még ki sem beszélték az egyiket, már itt a másik. Mindez egy szűk térben, a baráti lakás falai között történik, nincs hova hátrálni, bár mindenki mentené saját kényelmetlen titkát a pattanásig feszült helyzet elől. És a néző elé tárul az értelmiségi középosztály kiüresedése, individuális depressziója. Talán kicsit túl sok a történet, a meglepő fordulat, a rendező sűrített esszenciáját adja a frusztrált, csak az élet felszínét kapargató individuumnoknak, akik most kell szembenézzenek azzal, hogy sunyi, egymás előtt is elhallgatott hazugságaik miatt hogyan válik aknamezővé a barátságos lakás.

A párbeszédék humorosak, szóki-

mondóak, keserűek, nyomasztóak és könnyedek, ahogy az egyes szituációk megkívánják. A szereplők pedig olyanok, amilyenek mi is vagyunk, tökéletlenek, esendőek, mégis szerethetőek. A történet vége is meglepetés, úgy mennek haza, mintha nem is játszották volna ezt a játékot, és mindenki ott folytathatja, ahol abbahagyta. A nagy kérdés tehát: érdemes-e leleplezni a titkainkat, vagy éljünk tovább kisebb-nagyobb hazugságainkkal, mintsem kockáztassuk kapcsolatainkat a kíméletlen őszinteségünkkel? Mindenki a saját életútjával ad erre választ.

A nagyszerű filmnek van magyar változata is: a Goda Krisztina rendezte BÜÉK. Ez a film is azt taglalja, érdemes-e – kikökenve a komfortzónánkból – vállalni a kényelmetlen beszélgetéseket? Jó kis tükröt tart elénk ez a film –vagy akár a magyar változat –, úgyhogy most rajtunk a sor megválaszolni a filmbeli kérdéseket.

Szendi Ildikó

KIÉ A KONTROLL?

Az elmúlt hónapok eseményei számtalan váratlan és bejósolhatatlan fordulattal szembesítettek mindannyiunkat. Az életünk sok szempontból alapvetően rendeződött át, és egyes szükségleteink kielégítése, ami mindeddig már-már magától értetődőnek tűnhetett számunkra, hirtelen egészen más megvilágításba került. Azt gondolom, a szorongásnak és a félelemnek számos olyan forrása merült fel, amit az egész társadalom szintjén talán az előttünk járó generációk tapasztalhattak meg utoljára. A mindennapi anyagi jelle-

gű gondok, a korlátozásokhoz való alkalmazkodás nehézségei, saját és szeretteink egészségének féltése mögött a szorongásnak egy másik dimenziója húzódik meg: a világméretű járvánnyal és hatásaival szembesülve az egyén magányosnak, tehetetlennek, sebezhetőnek, végesnek és kicsinek érzi magát. Fel kell dolgoznunk a kontrollvesztettség érzését: bármire is képes az ember, mégsem tarthat mindent az ellenőrzése alatt.

Bízom benne, hogy mire ezek a sorok megjelennek, a járvány terjedésének legsötétebb szakasza már mögöttünk lesz. Mit tanulhatunk mégis ennek az időszakból a tapasztalataiból? Az első fontos tanulási pont számomra éppen a kontrollhoz fűződő viszonyunk. Fontos leszögeznünk, hogy a lelki egészségünk szempontjából természetesen fontos, hogy az esetek nagy többségében úgy érezhessük, hogy a gyepelő a mi kezünkben van. A járvány ellenőrizhetetlensége viszont azért is lehet ennyire szorongató számunkra, mert talán túlzottan hozzászoktunk ahhoz, hogy szinte mindenre azonnal választ kaphatunk. Ha valamiben nem vagyunk biztosak, csak kézbe kapjuk a számítógépet, és megkérdezzük az internetet. Online üzeneteinkre pillanatokon belül megérkezik a válasz, és ha valamire szükségünk van, bármikor megrendelhetjük a vágyott tárgyi dolgokat a számunkra megfelelő színben és méretben. Valójában csak kevéssé vagyunk hozzászokva ahhoz, hogy valami elérhetetlen, vagy esetleg késleltetni kelljen a szükségleteinket. A járvány terjedése és a korlátozások arra is tanítanak bennünket, hogy az élet természetes velejárója bizonyos mértékű bizonytalanság, ezért fontos a türelem ki-munkálása önmagunkban.

További fontos képesség lelki egészségünk megőrzésében – nem csak a jelenlegi helyzetben – a különbségtétel az ellenőrizhető és a számunkra ellenőrizhetetlen dolgok között. A járvány terjedése és az ellenanyag kifejlesztéséhez vezető út kulcsa valószínűleg nem a mi kezünkben van. Ez mégsem jelenti azt, hogy egyáltalán semmit sem tehetünk. Megtervezhetjük a napi programjainkat úgy, hogy viselkedésünk saját magunkra és szeretteinkre a lehető legkisebb kockázatot jelentsék, hogy napjainkat tartalmasan és hasznosan töltsük el. Valójában az élet legtöbb helyzetében van választási lehetőségünk,

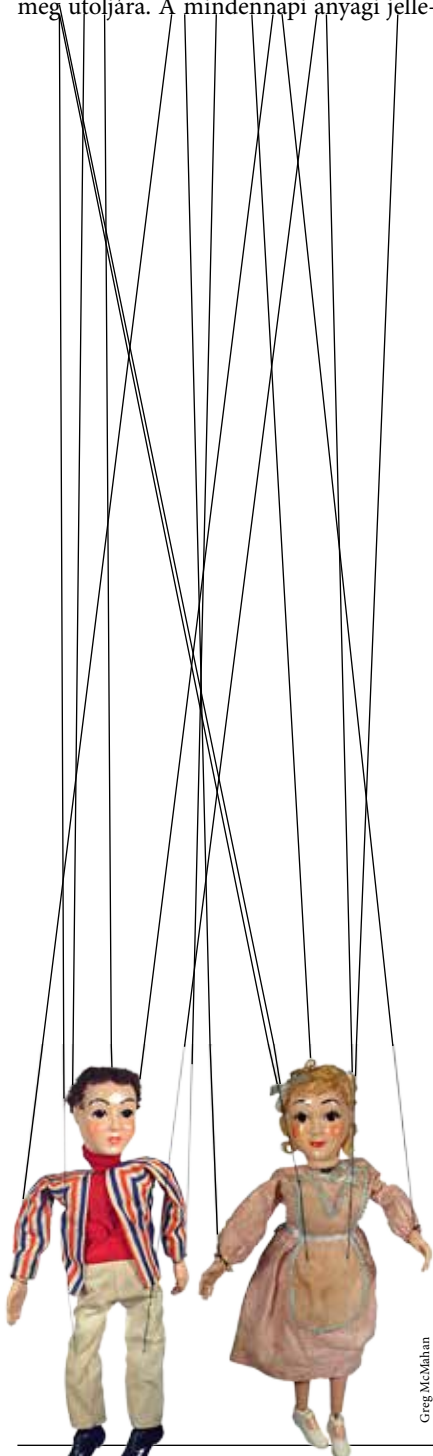
ha van bennünk kellő bátorság ahhoz, hogy friss szemmel nézve újfajta megoldásokat keressünk. Ahogy Assisi Szent Ferenc közkézen forgó imája is mondja: „Uram, adj türelmet, hogy elfogadjam, amin nem tudok változtatni, adj bátorságot, hogy megváltoztassam, amit lehet, és adj bölcsességet, hogy a kettő között különbséget tudjak tenni.”

Az elmúlt hetek során érdeklődéssel figyeltem az emberek anyagi javakhoz fűződő viszonyát is. Sokak a tömeg szavát követve irracionális pánikvásárlás révén törekedtek az életük bebiztosítására és az események feletti ellenőrzés visszaszerzésére – paradox módon ezzel éppen a maradék önkontrollt és józan gondolkodást is feladva. Hiszem ugyanakkor azt, hogy a korlátozások révén számos olyan készséget is felfedezhettünk magunkban, amelyek eddig talán mielőttünk is rejtve maradtak: a találmányosság, az osztozás, a mértékletesség adományát.

A járvány gyors terjedése ismét rámutatott arra, hogy mindannyian egy hatalmas kapcsolati hálózat részei vagyunk, számtalan láthatatlan szállal kapcsolódva embertársainkhoz és környezetünkhöz. Ez az egyik oldalon sérülékennyé és a fertőzésre hajlamosá tesz bennünket, másrészt rengeteg lehetőséget rejt magában. Ahogy azt naponként láthatjuk, egyesek ezt a hálót etikátlan nyereszkeskedésre vagy féligazságok terjesztésére használják. Ugyanakkor kapcsolatainkon keresztül kifejezhetjük szolidaritásunkat, emberiségünket, szeretetünket és törődésünket is mások iránt. A helyzetünk szabadabbá tesz bennünket arra, hogy átgondoljuk immár tértől és időtől függetlenül, mely kapcsolatok fontosak számunkra igazán. Bár jelenleg fizikailag korlátozva vagyunk kapcsolataink ápolásában, a lelki közelség kifejezésére annál több eszköz áll a rendelkezésünkre.

Visszatérve a cikk elején írtakra: a járvány megtanított bennünket arra, hogy nem vagyunk ennek a világnak a korlátlan urai. Átértékelődhet bennünk az élethez, környezetünkhöz és a természethez való viszonyunk, kikristályozódhat értékrendünk, és kifejezhetjük hálánkat azért, amit mindeddig ajándékba kaptunk. A választás egyen-egyenként a mi kezünkben van, hogy milyen értelmet találunk ebben a kihívásokban gazdag élethelyzetben.

Ficzere Anikó

Greg McMahán

AZ 1919. MÁJUS 1-JEI KOMÁROMI ÁTTÖRÉS EMLÉKÉRE

„Könnyeink nedves fátyolán át tekintünk vissza május elsejére, amikor leszállottak kö-zénk a gyásznak, a pusztulásnak engesztelhetetlen szellemei, és véres bosszút álltak ezen a jobb sorsra érdemes, ártatlan városon. Kezünkben megremeg a toll, amikor a kiál-lott borzalmakat kellene leírnunk, és megütnünk a szenvedésnek és fájdalomnak iga-zi hangját, mely a város minden polgára lelkén átviharzott.” (Komáromi Lapok, 1919. május 10.)

Komárom történelmének talán legmeg-határozóbb időszaka volt az 1919-es év, amikor a Duna két partján fekvő város – egyelőre még nem hivatalosan –, de kettévált.

Magyarország számára 1918. októ-ber 31-én véget ért az első világháború. Vesztes félként azonban az országnak nem sok beleszólása maradt a demar-kációs vonalak kialakításába. Ferdinand Vix alezredes, a budapesti antantmisszió vezetője 1918. december 23-án jegyzéket nyújtott át a magyar kormányknak, amely-ben a győztesek a Duna–Ipoly vonalában jelölték meg a csehszlovák állam előzetes határát.

A csehszlovák hadsereg azonnal el-kezdte a jegyzékben odaítélt területek elfoglalását, és decemberben, kiegészülve a Piccione olasz tábornok vezette olasz-orosz csehszlovák légiók alakulatai-val, január 10-én elérték és megszállták Komárom északi városrészét. Miután a csehszlovák adminisztráció egyre jobban korlátozta a két városrész érintkezését, és nemsokára a hidat is lezárta, a magyarok számára egyértelművé vált, hogy az ideig-lenesnek gondolt csehszlovák megszállás állandósult, ezért Komáromban lépésekre szánták el magukat.

Intenzív előkészületek után, 1919. ápri-lis 28-án éjjel az északi városrészben lévő hajógyár munkásai megtámadták a cseh-szlovák hídőrséget, hogy utat nyissanak a déli városrészből érkező csapatoknak, az őrség azonban visszaverte őket, így a ma-gyar oldalon előkészített támadást elha-lasztották. A munkásokat letartóztatták, és Terezínbe internálták.

A magyarországi szervezők azonban folytatták a tevékenységüket, és április 30-ról május 1-jére virradóan több ponton támadást indítottak a megszállt városrész visszafoglalására: a dél-komáromi, tatai munkásokból, győri vasgyári dolgo-zókból, tatabányai, oroszlányi bányászok-ból, vörös katonákból, háborúból haza-

tért, leszerelt katonákból álló támadók a sötétség, a Duna fölött lebegő köd és az újszónyi pályaudvaron álló mozdonyok által kibocsátott füst védelme alatt a Mo-nostori-szigetről csónakokon, valamint a két hídon átkeltek a Dunán, lefegyverez-ték a csehszlovák helyőrséget, majd elin-dultak a főbb stratégiai helyek (vasútál-lomás, katonakórház, posta, megyeháza, Vág-hidak, tölténygyár, Tiszti pavilon, vár stb.) megszállására. Az akciót a déli part-ról ágyútűzzel támogatták. Ennek során találata érte többek között a pályaudvart, a Szent András és az evangélikus templo-mokat, a kultúrpalotát, a vármegyeházát, a polgári leányiskolát, a bencések székhá-zát, a Vág-hidakat, a víztornyot és mintegy 30–40 magánházat, továbbá hajnalban a Vág-híd melletti kisebb lőszerraktárt.

A támadók kezdetben sikeresen nyomultak előre, de hajnalban Egidio Macaluso olasz ezredes, a megszálló 39. csehszlovák gyalogezred parancsnoká-nak kérésére Érsekújvárból Komáromba rendelték a 34. csehszlovák gyalogezred egy zászlóalját. A vasúton érkező erősítés elzárta a visszavonulási útvonalakat, és megkezdték a két tűz közé került és lőszer-

hiánnyal küzdő támadók visszaszorítását. A hidakon és a Dunán menekülők kö-zül a csehszlovák legionisták sok embert agyonlőttek, az Erzsébet-szigeten muni-ció nélkül ragadt támadókat pedig egytől egyig kíméletlenül felkoncolták. A cseh-szlovák katonák kegyetlenségének ékes példája, Mayer Lajos 12 éves kislányának a halála. Néhány támadó ugyanis a házuk pincéjében bujt el, s mikor ez kitudódott, a pincében bujkálókat – miután megad-ták magukat – kegyetlenül legyilkolták, majd a Mayer család férfitagjait elfogták és a várba kísérték. Az úton az édesapját ütötték-verték, mire a gyerek sírva kérte a katonákat, hogy hagyják abba, akik erre a kislányt puskatussal agyonverték, majd holttestét a Dunába dobták.

A magyarok részéről május 1-jén, dél-ben megjelent parlamenterek 360 embert kerestek. Ezek közül 8 főt a csehek kiad-tak, az észak-komáromi katolikus temető-ben pedig május 4-én 120 magyar halottat temettek el. Közülük csupán 18, más for-rások szerint 19, ill. 22 áldozatot ismertek fel a május 3-i agnoszkálás során. Sokan azonban a Dunába veszttek, vagy sérü-léseikbe később haltak bele, mások még napokig bujkáltak, s keresték a hazatérés lehetőségét. Valószínűleg nagyjából 250–300 magyar áldozatról beszélhetünk. A temetőben kiterített holttestek látványa any-nyira szörnyű volt, hogy dr. Mezey János megyei tisztii főorvos nem tudta a jegyző-könyvezést lefolytatni, mert idegösszeom-lást kapott. A munkát végül a sokat látott dr. Biringer Mór komáromi rendőrorvos fejezte be.

Az áldozatok sírja fölé 1929-ben sírem-lék került, a vasúti Duna-híd déli hídfőjé-nél pedig Komárom Város Tanácsa 1959. május 1-jén avatott emlékművet.

A történetet és a hozzá kapcsolódó em-lékműveket, a komáromi magánemberek és civil szervezetek 2009-ben ragadták ki a feledés homályából.

Számadó Emese

A KOMÁROMI SZEKERESGAZDÁK

A komáromi református templomban február 21-én tartotta évzáró közgyűlését a komáromi szekeresgazdák leszármazottjai által alapított hagyományörző egyesület. Kik is voltak az ősök, mivel foglalkoztak, miért kötődtek a református gyülekezethez?

Amikor Komárom város történetéről beszélünk, mindenképpen érdemes megemlíteni a szekeresgazdákat. Szerves részét képezték a város arculatának, nem csak a reprezentáció jegyében, de kulturális és gazdasági téren is meghatározóak voltak. Az életmódjuk jellegzetességével, illetve a megjelenésükkel is elkülönültek az átlag komáromi polgártól. Komárom városában egy zárt, „armális”, nemes társadalmi rétegről beszélünk. Azonkívül, hogy a városfalakon belül gazdálkodtak, és állattenyésztéssel is foglalkoztak, két tevékenységgel írták be magukat a város történetébe. Az egyik a hajóvontatás, a másik pedig a fuvarozás. A város egyik legimpozánsabb képviselőiként ők állították ki a városi (szekeresgazda vagy gazda) bandériumot. A leírásokban mindig pompás öltözetű, katonás megjelenésű embereknek írták le őket. Zolnay László így írt róluk: „Országos hírűek voltak a komáromi szekeresgazdák is. Vágtató szekerekkel télen-nyáron át repítették a kereskedőt, az utast. Szervezetük, amely részben hajóvontatásból fejlődött ki, valósággal katonai szervezet volt. Ünnepeiken lóháton, ezüstláncos, ezüstgombos fekete-magyarban vonultak fel; oldalukról nem hiányzott a fringia, csizmájukról a sarkantyú, prémes kucsmájuk mellől a sasvagy a kócsagtoll...” Egyes szekeresgazda-családok komáromi gyökereit egészen a török korig vezethetjük vissza, bár ekkor még társadalmi réteggként nem említik őket. Sokan a Csallóköz nyugati részéről és más vármegyéből települtek Komáromba, mivel ott már nem tudták gyarapítani birtokaikat.

Mindenképpen meg kell említeni, hogy a komáromi szekeresgazdák alkották a komáromi református gyülekezet magját.

Annak ellenére, hogy a legtöbb szekeresgazda-család református volt, és aktívan ki is vették részüket a gyülekezeti életből, nem vetették meg a más felekezeti embereket. A cselédeket és a nekik dolgozókat tisztelték, és sokszor maguk közé emelték. Erre konkrét példa is van: a katolikus Balázs Ferenc esete, akit elvittek az 1896-os millenniumi ünnepekre is. A komáromi református templom építéséből szervesen kivették a részüket. Az 1785-ben elkezdett templomépítéskor a faanyagot Szerbiából hozták a gazdák nagy szekérkaravánon. Többek közt bérmentesen vállalták a fuvarozásokat, sőt, még menteláncaikat, ezüstmegnyitójukat is levágták ruháikról, hogy ezzel támogathassák a templom építését. Ezért sem találunk 1785 előtti menteláncaikat, ezüstmegnyitójukat.

Az egyházi egyesületekben tevékenyen részt vettek, a Protestáns Jótékony Nőegylet, a Komáromi Református Ifjúsági Egyesület alapítói és támogatói közt számos szekeresgazda-család volt. A szekeresgazdáknak volt egy önálló, 1881-ben alapított énekkaruk is. Főként szerenádokat adtak, de több mulatságon, egyházi ünnepségen is részt vettek. Közgyűléseiket a református kollégium épületében tartották. 1906. február 24-én ünnepelték fennállásuk 25 éves jubileumát.

A „gazda énekkar”, ahogy akkor nevezték, 1945-ig működött, utolsó

karnagya Füßy László szekeresgazda volt.

Fontos megemlíteni szerepüket a városi bandériumban is. Bandériumok 1809 után már csak díszszázadként szerepeltek, nem volt valós katonai feladatuk. Ezek nem voltak állandó alakulatok, csak az ünnepekre álltak össze. Komárom városának bandériumát szekeresgazdák alkották. A bandérium egyik leggyakoribb felvonulásának az oka az új főispán avatása volt. Egyéb egyházi, országos és városi ünnepeken is részt vettek. A felvonuló bandérium sorrendje a következő volt: elől ment az alabárdos, utána a zászlótartó, mindkét oldalán egy-egy buzogányos, őket követte a kapitány. Utánuk kettes sorban a többi banderista következett. Utoljára 1929. szeptember 15-én állt fel a lovasbandérium a református templom harangavatásakor, azonban bandériumi díszben egészen a második világháborúig képviselték a várost. Komáromban fogadták gróf Nádasdy Lipótot, V. Ferdinánd és Ferenc József királyokat, számos főherceget, bárót, gróft. Részt vettek az 1896-os millenniumi felvonuláson, II. Rákóczi Ferenc újratemetésén, IV. Károly koronázásán és még számtalan más ünnepségen. A komáromi szekeresgazdák nem csak a várost képviselték a Magyar Királyságban méltóképp, de a református közösséget is.

Részletes történetüket Kecskés László gyűjtötte össze és írta le. Ma is élő leszármazottjaik 2015-ben alapították meg a Komáromi Szekeresgazda Hagyományörző Egyesületet, melynek tagjai a tárgyi emlékek összegyűjtésén kívül levéltári kutatással, kulturális rendezvényeken való részvétellel őrzik az egykori komáromi gazdák emlékét.

Lengyel Ákos

A Zsinati Elnökség határozatai

A Szlovákiai Református Keresztyén Egyház Zsinati Elnöksége IX. ülészakának 9. ülésén, amely 2020. április 1-jén a koronavírus miatt bevezetett rendkívüli állapot miatt videokonferencián tartatott meg, az alábbi határozatokat hozta:

- A Zsinati Elnökség úgy határoz, hogy élve a Zsinati Tanács ZST-2-2020-as számú felhatalmazásával a halaszthatatlan, valamint a tudomásulvételre szánt tárgysorozati pontokat fogja tárgyalni. A hátralevő tárgysorozati pontok tárgyalását a Zsinati Tanács következő ülésére halasztja.
- Tudomásul veszi, hogy saját kérésére Lami Alexandra munkaviszonya a Szlovákiai Református Keresztyén Egyházban megszűnt.
- Tudomásul veszi, hogy Juraj Brecko, az Ondava-hernádi Református Egyházmegye esperese 2019. szeptember 30-tól ellátja a Garanyi Református Egyházközség helyettes lelkészi teendőit.
- Hozzájárul Peter Korpa lelkész megválasztásához a Beszteri Református Egyházközségbe.
- A GAW 2021. évi projektkatalógusba egyházunk a következő beruházásokat javasolja támogatni: Nagymihályi Református Egyházközség – templom tetőzetének javítása – 12.000 €; Felsőcsáji Református Egyházközség – parókia kialakítására – 7.000 €; Győrkei Református Egyházközség – parókia felújítása – 5.000 €.
- Hozzájárul ahhoz, hogy Marianna Sláviková petőszinyei lelképásztor 2020. szeptember 24-től 2020. november 5-ig tanulmányokat folytasson a Jeruzsálemi Héber Egyetemen.
- Tudomásul veszi, hogy egyházunk által meghirdetett és egyházunk Diakóniai Központja által kivitelezett gyűjtésben az eperjesi gázrobbanás károsultjainak megsegítésére 45.000 € adomány gyűlt össze, mely az eperjesi önkormányzat által megadott folyószámlára lett átutalva.
- Tudomásul veszi, hogy Kassai Gyula, a Barsi Református Egyházmegye esperese 2020. február 5-ei hatállyal a Nagysallói Református Egyházközség helyettes lelkészévé Szabóné Tok Tünde nagysallói lelképásztor anyasági szabadsága idejére Révész Csilla lelképásztort jelölte ki.
- Tudomásul veszi, hogy Juraj Brecko, az Ondava-hernádi Református Egyházmegye esperese 2020. január 31-től ellátja a Győrkei Református Egyházközség helyettes lelkészi teendőit.
- A 2019-es évi statisztikai adatokat tudomásul veszi, de a 2021-es évre vonatkozóan javasolja a Zsinati Tanácsnak egy kampány elindítását, hogy minél több testvérünk a népszámlálásnál is vállalja egyháztagságát.
- Egyházunk a 2020-as évben is bekapcsolódik a Gustav-Adolf-Werk 2020. évi Páli Adománygyűjtésébe (minden évben az október 31-ei reformációi istentisztelet perselypénzét szánja egyházunk erre a célra – szerk. megj.).
- Jóváhagyja a Közép-németországi Evangélikus Egyház Református Egyházkerületével kötendő testvérkapcsolati megállapodás szövegét, és felhatalmazza egyházunk elnökségét, hogy egyeztetve a másik féllel előkészítse a megállapodás ünnepélyes aláírását.
- A Zsinati Iroda és a Gazdasági Iroda alkalmazottai részére engedélyezi az otthoni munkavégzést, a munkavégzés feltételeiben az elnökök döntenek.
- Amennyiben a koronavírus következtében kihirdetett rendkívüli állapot 2020. május 31-vel nem ér véget, 2020. június első hetében videokonferencia útján összehívja a Zsinati Tanács rendkívüli ülését.

AZ EPERJESI REFORMÁTUS GYÜLEKEZET TÖRTÉNETE

A tavalyi év végén jelent meg szlovák nyelven az Eperjesi Egyetem kiadójában Kónya Annamária és Kónya Péter legújabb könyve, az Eperjesi Református Gyülekezet története. A szerzőpáros bizonyára nem ismeretlen a történelemmel és az egyháztörténettel foglalkozók előtt, hiszen hazai református egyházunk történelmével (is) összefüggésben eddig számos tanulmányt és könyvet jelentettek már meg. Az Eperjesi Egyetemen pedig évek óta helyt adnak és szerveznek olyan jellegű konferenciákat, amelyek a hazai történelmi egyházak (s benne református egyházunk) kora újkori és újkori történetével foglalkoznak.

A most kiadott könyv a maga nemében joggal nevezhető hiánypótló munkának.

Számos alkalommal szóltunk már róla (sokszor épp jómagam is), hogy óriási hiányszorosságokat kell bepótolnia a mai kor felvidéki protestáns egyháztörténet kutatásával és írásával foglalkozó személyeknek, hiszen évtizedes elmaradásaink vannak a tekintetben, hogy saját egyházunk történelmét megfelelően feltárjuk és megírjuk. Hála Istennek az utóbbi évtizedben örvendetesen megnövekedett azon kutatók száma, akik ezen témával és annak specifikus részterületeivel foglalkoznak, ami megmutatkozik a levéltári anyagok egyre nagyobb feltárásában és a megjelent tudományos publikációk számában is.

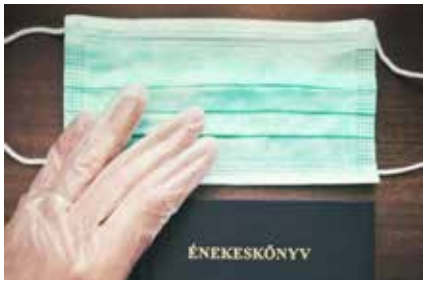
Ilyen mélyreható kutatás eredménye ez a monográfia is, amely egy olyan gyü-

lekezet történetével foglalkozik behatóbban, amely ma már a hazai református egyház egyik leánygyülekezete csupán, ám történelmi öröksége rendkívül gazdag. A könyv szerzői az egyházközség történetét szélesebb kontextusba ágyazva mutatják be, kitekintést adva az első fejezetben röviden a reformációra, valamint annak felső-magyarországi terjedésére. A könyv második fejezete mutatja be a svájci reformáció terjedésének és az eperjesi református egyház megalakulásának, a gyülekezet megerősödésének és majdnem megszűnésének történetét, míg a harmadik fejezetben írják le az újjáalakulást és a gyülekezet életének történetét napjainkig bezárólag. A kötetet magyar és angol nyelvű összefoglaló zárja be.

Jó reménységgel vagyunk afelől, hogy a szerzőpáros további egyháztörténelmi kutatásainak eredményei is hamarosan napvilágot látnak majd.

Lévai Attila

Egyházunk a koronavírus-járvány idején

Szarvas László

2020. május 10. különleges nappá vált Egyházunk történetében, hiszen Szlovákiában az új koronavírus, a Covid-19 okozta járvány lecsendesedett, és a Szlovák Köztársaság Közegészségügyi Hivatala engedélyezte, hogy ezen a vasárnapon – nyolc hét után először – megnyílhattak templomaink, természetesen a kiadott rendelkezések betartása mellett: a hívek mindenütt szájszarkokat viselve – esetleg felső légutaitak kendővel, sállal eltakarva – érkeztek az istentiszteletre. A templomok bejáratánál kötelező volt a kézfertőtlenítő használata vagy egyszeri használatú kesztyű viselése. A padokban az előre kijelölt helyeken, (a közös háztartásban élőkn kívül) egymástól 2 méter távolságra ülhetek a gyülekezeti tagok. A 65 év feletti korosztály és a veszélyeztetett csoportba tartozók részére más időpontban tartottak istentiszteleteket, mint a 65 év alatti gyülekezeti tagok részére. A templom elhagyásakor is ügyelni kellett az egymás közötti 2 méteres távolság betartására, majd a templom előtti csoportosulás mellőzésével indultak haza a lelki táplálékkal feltöltődött emberek. Az alkalom után az érintkezési felületek – kilincsek, fogantyúk – és az istentiszteleten használt tárgyak fertőt-

lenítése következett, miközben a templom szellőztetése is be volt biztosítva.

Elmondható, hogy az elmúlt két hónap alatt sem szűnt meg a gyülekezeti élet, a lelkipásztorok és egyháztagok megtalálták a szolgálat lehetőségét: az idős és beteg embereknek való segítségnyújtáson kívül a világhálón keresztül tartották a kapcsolatot a hívekkel. Az istentiszteletek különféle internetes megoldások segítségével váltak elérhetővé. Néhány lelkipásztor a falusi hangszórón keresztül juttatta el az igei üzenetet a gyülekezeti tagokhoz. A települések többségén pedig a hívek az online elérhetőségen kívül még nyomtatott formában vagy egyéb hanghordozón (DVD, USB-kulcs) is megkapták az ige hirdetést. A húsvéti úrvacsora az őseink által gyakorolt házi formában történt: ki-ki a számára elérhető médián (pl. YouTube, Duna tv) közvetített istentisztelet keretén belül élt az úrvacsorai jegyekkel. Egyházunk internetes honlapja – www.reformata.sk – több módon is kínált lelki táplálékot: a Sola rádióban ige hirdetéseket hallgathattak az érdeklődők, Az Úr harcol értetek című sorozatban pedig minden szerdán és vasárnap új igemagyarázattal jelentkezett Egyházunk. A Pátria rádió pedig vasárnaponként közvetített református istentiszteleteket. A bibliaórákat online formában tartották lelkipásztoraink. Pásztorációs beszélgetésekre többnyire telefonon, de olykor e-mailen keresztül került sor. Gyülekezeteink többségében a hitoktatás is – az iskolai oktatáshoz hasonlóan – online működött.

Sajnos egyházközseink anyagi helyzetén is észrevehető, hogy a templomi

istentiszteletek elmaradásával a perselyadományok és az egyéb adakozások is visszaestek. Ezáltal hosszú távon anyagiilag nehéz helyzetbe kerülhetnek a gyülekezetek, és bizony ennek jelei már sok helyen mutatkoznak. Ezért Fazekas László püspök és Fekete Vince főgondnok körlevélben buzdította a híveket egyházközseik anyagi támogatására, tudva: „Ez az időszak mindenki számára megterhelő. Nagyobb odafigyeléssel kell élni életünket, meggondoltan kell cselekednünk a mindennapokban, de mégis végeznünk kell feladatainkat a családban, a munkahelyeken és az egyházban is. Az egyház belső rendjéhez tartozik a gyülekezetek fenntartása és a kiadások fedezése is.” Arra kérték a gyülekezetek tagjait, hogy ne feledkezzenek meg egyházközseik anyagi támogatásáról. Az adományokat személyesen el lehet juttatni a lelkesi hivatalba vagy banki átutalással a gyülekezeti folyószámlára. A körlevélben kérték a lelkipásztorokat és pénztárosokat, hogy a gyülekezeti folyószámla számát – IBAN formátumban – juttassák el a családokhoz, ezzel is megkönnyítve az adakozás lehetőségét.

A jelenleg érvényben lévő intézkedések enyhítéséről a későbbiekben is beszámolunk lapunkban.

FBÉ

KÁLVINISTA SZEMLE

A Szlovákiai Református Keresztyén

Egyház hivatalos lapja. A kiadó címe:

Jókai u. 34., 945 01 Komárno.

Cégbejegyzési szám: 00179191

Megjelenik havonta.

Főszerkesztő: Fazekas László

Szerkesztő: Fritz Beke Éva

Nyelvi lektor: Édes Enikő

Előfizethető a református lelkesi hivatalokban és a szerkesztőség címén.

Előfizetési díj: egy (kalendáriumi) évre 6 euró.

A lapterjesztést a szerkesztőség végzi:

Jókai u. 34., 945 01 Komárno.

E-mail: ksz90kh@gmail.com

Telefon: 035/3212 106

A kéziratokat nem őrizzük meg, nem küldjük vissza, rövidítjük és szerkesztésük jogát fenntartjuk.

Nyomdai előkészítés: Szarvas László

Nyomja: Valeur spol. s.r.o.

ISSN: 1335-7298

Nyilvántartási szám: EV 3628/09

A Pátria rádió református műsorai

- Május 31-én, 9.00 órakor pünkösdi istentiszteletet közvetítünk a dunaszerdahelyi református templomból. Igét hirdet Görözdi Zsolt lelkipásztor.
- Június 14-én, a 7.05-kor kezdődő Világosság egyházi műsorban Édes Ákos deáki lelkipásztor a laodiceai gyülekezetnek írt levelet hozza közelebb a hallgatókhoz.
- Június 28-án, a 7.05-kor kezdődő Világosságban Virág Szilvia dunaszerdahelyi beosztott lelkész a thiatirai gyülekezetnek írt levél üzenetét tolmácsolja a hallgatóknak.
- Július 12-én, a 7.05-kor kezdődő Világosság adásában Nagy Gábor alsólánci lelkipásztor Sámuel születésének történetét adja közre.

A Pátria rádió a vasárnapi, 10,00 órai református istentiszteletet, másnap, azaz hétfőn 13.05-kor ismétli.

A Pátria rádió élőben a rádió honlapján vagy az alábbi frekvenciákon érhető el: 89,6 MHz – Pelsőc, 91,4 MHz – Dunaszerdahely, 98,0 MHz – Losonc, 98,3 MHz – Kékkő, 98,7 MHz – Érsekújvár, 98,9 MHz – Pozsony, 102,4 MHz – Szenc, 105,8 MHz – Szepsi, 105,9 MHz – Rozsnyó, 106,2 MHz – Párkány és 106,7 MHz – Töketerebes.